

Kannuksen kaupunginkirjaston toimintakertomus vuodelta 2020

Kannuksen kaupunginkirjasto on osa Anders-kirjastokimppaa, johon Kannuksen kirjaston lisäksi kuuluvat Halsuan kunnankirjasto, Kaustisen kunnankirjasto, Kokkolan kaupunginkirjasto lähikirjastoineen, Lestijärven kunnankirjasto sekä Toholammin kunnankirjasto. Yhteistyö Anders-kirjastojen kanssa on tiivistä ja esimerkiksi suuremmat hankinnat, kuten kirjahankinnat ja kirja-aineiston kuljetuspalvelu, kilpailutetaan yhdessä kirjastokimppana.

Anders-kirjastoilla on yhteinen kirjastojärjestelmä, yhteinen verkkokirjasto, yhteinen asiakasrekisteri ja yhteiset käyttö säännöt. Myös kirjastojen toimintatavat ovat keskenään hyvin samankaltaiset. Kirjastojen e-aineistot ovat myös pääsääntöisesti yhteisiä, ja näiden kustannukset jaetaan kunkin kunnan asukasluvun mukaan. Muu aineisto kirjastoihin hankitaan kunkin kirjaston omista määrärahoista. Seutulainaus eli aineiston varaaminen ja lainaaminen kirjastojen välillä on kirjastojen asiakkaille ilmaista.

Uutena palveluna Anders-kirjastot ottivat vuonna 2020 verkkomaksamisen: asiakkaat voivat maksaa myöhästymismaksujaan verkkokirjaston kautta. Alkusyksystä lanseerattiin myös Anders-kirjastojen yhteinen, uusi digilukudiplomi jonka laatimiseen osallistui henkilökuntaa Kannuksen, Kaustisen, Kokkolan ja Toholammin kirjastoista.

Kannuksen kaupunginkirjastossa työskentelee kokoaikaisesti informaattikko sekä kolme kirjastovirkailijaa. Kirjastohenkilökuntaan kuuluu myös Korpelan lainausaseman hoitaja, joka työskentelee lainausasemalla kaksi tuntia viikossa. Kirjastotoimenjohtajan työpanos (50%) ostetaan Toholammin kunnalta. Kirjastotoimenjohtaja on läsnä Kannuksen kaupunginkirjastossa pääsääntöisesti alkuviikkoisin, mutta tarpeen mukaan myös muina päivinä.

Kannuksen kaupunginkirjastolla on pääkirjaston lisäksi yksi lainauspiste, Korpelan lainausasema. Korpelan lainausasema on auki tiistai-iltaisain kahden tunnin ajan. Kirjastoautopalvelut Kannuksen kaupunginkirjasto ostaa Sievin kunnalta. Kirjastoauto kiertää Kannuksen pysäkeillä joka toinen keskiviikko. Koska Sievin kunnankirjasto kuuluu Tiekkö-kirjastokimppaan, tarvitsevat kirjastoauton asiakkaat Tiekkö-kirjastojen kirjastokortin.

Alkuvuosi 2020

Alkuvuosi käynnistyi Kannuksen kirjastossa normaalisti: tapahtumia ja näyttelyitä suunniteltiin pitkälle kevääseen, kouluyhteistyö jatkui vilkkaana ja esimerkiksi satutunnit ehtivät pyörähtää normaalisti käyntiin. Ennen koronasulkua kirjastossa ehdittiin järjestää jokaviikkoisten satutuntien lisäksi neljä tapahtumaa.

Kirjailija, toimittaja Jussi Konttinen vieraili Kannuksen kirjastossa 22. tammikuuta ja kertoi kirjastaan *Siperia - suomalaisperheen ihmeellinen vuosi ikiroudan maassa*. Konttisen esitys kuvineen ja videoineen keräsi yleisöä salin täydeltä.

Helmikuun kuudentena päivänä kirjastossa järjestettiin kaikille Harry Potter -faneille *Harry Potter Booknight* -tapahtuma. Tapahtumassa oli aiheeseen liittyvää puuhaa ja tekemistä, tarjoiluja sekä tiukka tietovisa. Tapahtuma järjestettiin jo toista kertaa kirjastossa, ja osallistujia oli huikeat 71.

Valtakunnallista Kirjastoviikkoa ja Lainan päivää vietettiin viikolla 6. Kirjastoviikko on Kannuksessa perinteisesti sakoton viikko, jolloin asiakkaat voivat käydä kuittaamassa mahdolliset myöhästymismaksunsa. Myös kirjaston suosittu ja odotettu poistomyynti aloitettiin kirjastoviikolla.

Lainan päivää vietetään vuosittain 7. helmikuuta. Lainan päivänä palkitaan perinteisesti vuoden lainaajat. Kannuksen kirjastossa vuoden lainaajat palkitaan vuorovuosin pääkirjastossa ja Korpelan lainausasemalla. Vuonna 2020 oli vuorossa Korpelan lainausaseman asiakkaan palkitseminen, ja lainausasemalla vietetyssä Lainan päivän kahvitilaisuudessa vuoden lainaajana palkittiin Ilkka Nisula.

Helmikuun 18. päivänä Kannuksen kirjastossa järjestettiin Minna Vörlinin *Kotinavetan satuja* -kirjan julkistamistilaisuus. Tilaisuudessa esiintyivät Minnan luotsaama runoryhmä Herttaset sekä Takalo-Raasakan koulun näytelmäkerho.

Kirjanjulkistamistilaisuudet, kirjailijavierailut, kirjaesittelyt sekä sanataide-esitykset ovat kirjaston ominta tapahtumatoimintaa, ja etenkin oman paikkakunnan kirjailijatapahtumia kirjastossa järjestetään aina ilolla.

Myös näyttelytoimintaa ehdittiin aloitella alkuvuodesta. Pohjanmaan kameraseurojen vuosinäyttely pidettiin Kannuksen kirjastossa 14. - 25. tammikuuta.

Kuva: Jussi Konttisen pitämä Siperia-ilta keräsi paikalle suuren joukon kiinnostunutta yleisöä. Kirjaston tilat käyvät ahtaaksi yleisötilaisuuksissa.

Koronavuosi Kannuksen kirjastossa

Kirjaston sulkuaika ja rajoitetut palvelut

Vuosi 2020 oli kirjaston toiminnassa erikoislaatuinen vuosi. Koronapandemiolla oli vaikutuksensa kaikkeen kirjaston toimintaan. Ennen kirjaston varsinaista sulkemista kirjaston tapahtumia jouduttiin perumaan maaliskuun alkupuolelta alkaen. Satutunnit, lukukoiratapaamiset ja suunnitellut kirjailijavierailut ja muut tapahtumat jouduttiin kaikki perumaan. Myös päiväkotij- ja koululaisryhmien käynnit sekä kirjavinkkaukset ja kirjastonkäytön opetukset jouduttiin perumaan.

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti Kannuksen kaupunginkirjasto suljettiin 17.3. - 13.5. väliseksi ajaksi. Koska aluksi oli epätietoisuutta siitä, voiko aineistopalautuksia ottaa vastaan tai voiko asiakkaille lainata ns. kirjakasseja vaikka kirjasto onkin suljettuna, niin myös palautukset ja kirjakassien noutopalvelu olivat aluksi pois käytöstä Aluehallintoviraston ohjeistuksen mukaan. Asiakkailta lainassa olevien aineistojen laina-aikaa pidennettiin kesäkuun loppuun saakka.

Palautusluukku saatiin jälleen käyttöön toukokuun alkupuolella, ja samalla saimme aloittaa kirjastoaineiston noutopalvelun 6.5. alkaen. Asiakkaat saivat noutaa kirjastosta etukäteen varaamansa ja valmiiksi lainatun aineiston. Käytännön toteutuksessa kokeiltiin aluksi erilaisia variaatioita, joten aluksi varausten nouto oli kokeilua ja parhaiden käytäntöjen etsimistä. Lehtisali ja kirjaston muut tilat pysyivät vielä suljettuina.

Kesäkuun ensimmäisenä päivänä kirjasto saatiin vihdoinkin avata asiakkaille rajoitetuin palveluin ja turvajärjestelyin. Kirjaston lainaustiskille asennettiin suojaplexi, turvaväleistä muistutettiin esimerkiksi lattiassa olevilla turvavälitarroilla ja asiakkaita myös ohjeistettiin nopeaan asiointiin. Kalusteita karsittiin kirjaston tiloista, pelihuone pysyi suljettuna ja iPadit sekä kahviautomaatti otettiin pois käytöstä. Myös osa asiakaskoneista otettiin pois käytöstä, jotta turvavälit saatiin varmistettua. Laina-automaatin käyttöä suositeltiin.

Kuva: Lehtisalin ollessa suljettuna päivän lehdet sai lukea ulkona, kahden hengen "lehtisalissa".

Kirjastotyö sulkuajan aikana

Mitä kirjaston henkilökunta teki kirjaston sulkuaikana? Kirjastotyö mielletään usein asiakaspalveluksi lainaustiskillä, mutta suurin osa kirjastotyöstä tehdään asiakkailta näkymättömissä. Sulkuaikana jäi hyvin aikaa kokoelmatyölle - työ, joka on jatkuvaa ja tärkeää, mutta joka usein jää muiden kiireiden jalkoihin. Yleisten kirjastojen suositusten mukaan kirjastoaineistoa olisi poistettava 8% kokoelmasta vuosittain. Tällä varmistetaan se, että kokoelma pysyy ajantasaisena ja ajankohtaisena sekä se, että kirjaston hyllyt ja varastotilat eivät tukkeudu liian täyteen.

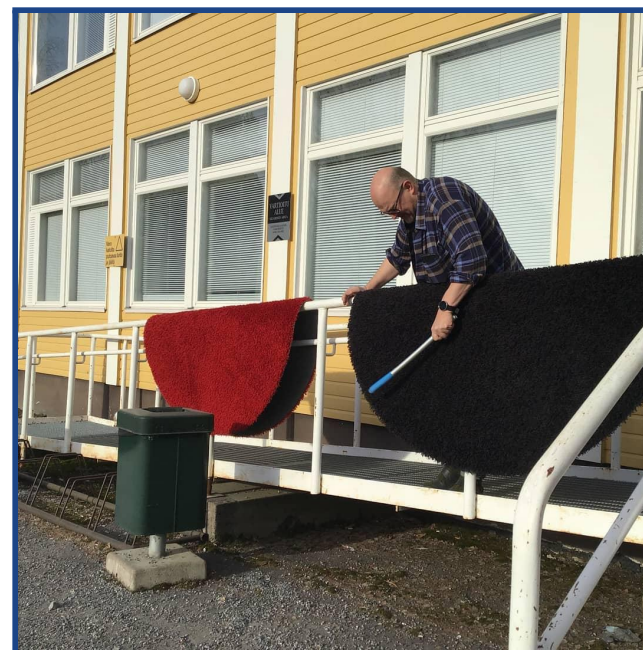
Kannuksen kirjastossa on suuri varasto, ja nyt kirjaston henkilökunta pystyi työskentelemään muun muassa varastokokoelman parissa. Poistoja tehtiin runsaasti, ja yleiskokoelmasta myös siirrettiin varastoon aineistoa, jotta kirjaston hyllyihin saatiin tilaa uudelle aineistolle. Samalla aineiston näkyvyyttä ja saatavuutta parannettiin, hyllypaikkoja muutettiin ja opasteita päivitettiin.

Keväällä kirjastoon saapui runsaasti uutuusaineistoa, jonka luettelointia ja muuta lainauskuntoon saattamista jatkettiin normaalisti. Kirjastoon saapuvat kirjat tilataan ns. ennakkoon, eli kesän ja syksyn 2020 aikana ilmestyvät kirjat ennakkotilattiin maaliskuun huhtikuun aikana.

Koska asiakkaat eivät päässeet lainaamaan aineistoja, pyrittiin kirjastossa sekä nostamaan esille kirjaston e-aineistoja että tiedottamaan niistä normaalisti maksullisista e-aineistoista, jotka avautuivat korona-ajaksi kaikkien käyttöön. Tällaisia normaalisti maksullisia palveluita on esimerkiksi lapsille suunnattu

Lukulumo-palvelu, joka avautu koronasulun ajaksi kaikkien käyttöön.

Sulkuaikana tehtiin paljon erilaisia huolto- ja siivoustöitä. Siivoojilla oli mahdollisuus tehdä perusteellisempia siivouksia kirjaston tiloissa, ja myös kirjaston henkilökunta osallistui kunnossapito -ja huoltotöihin. Kahviautomaatti huollettiin, tekstiilejä pestiin ja tiloissa tehtiin järjestely- ja siirtotöitä.

Kuva: Kirjastohenkilökunnan työnkuva oli monipuolinen myös koronasulun aikana.

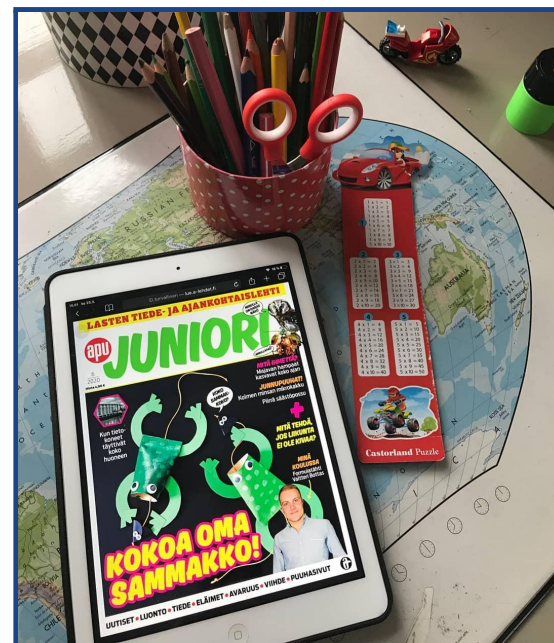
Kirjaston henkilökuntaa osallistui myös Kannuksen kaupungin järjestämään soittokierrokseen yli 70-vuotiaille kaupunkilaisille. Osa kirjaston henkilökunnasta siirtyi etätöihin. Kirjastotoimenjohtajan tehtävistä suurimman osan pystyi tekemään etätöinä, samoin kirjaston informaatikko työskenteli etäyhteyksin. Kokoukset ja koulutukset siirtyivät verkkoon.

Tiedottaminen ensisijaisen tärkeää

Tiedottamisen merkitys kasvoi korona-aikana huomattavan paljon. Kannuksen kirjasto on ollut aikaisemminkin aktiivinen sosiaalisessa mediassa, ja myös kirjaston nettisivuja kehitetään ja ylläpidetään jatkuvasti. Korona-aikana tiedottamisen sujuvuus ja ajantasaisuus nousi kuitenkin aivan ensisijaisen tärkeäksi. Etenkin koronasulun alkuajoina kirjastojen saamat ohjeistukset muuttuivat hyvinkin usein ja nopealla tahdilla. Asiakkaat pyrittiin pitämään jatkuvasti ajan tasalla.

Tiedottaminen tapahtui pääsääntöisesti kirjaston verkkosivujen sekä sosiaalisen median (Facebook ja Instagram) kautta, mutta myös painettuihin tiedotteisiin panostettiin. Sosiaalisessa mediassa pystyttiin avaamaan kirjastotyöläisten arkea sulkuaikana. Sekä sosiaaliseen mediaan että kirjaston verkkosivuille päivitettiin jatkuvasti tietoja kaikkien käyttöön avautuvista e-aineistoista ja muista verkossa tapahtuvista palveluista.

Kirjaston informaatikon työpanosta ja osaamista hyödynnettiin myös kaupungin muussa tiedottamisessa ja esimerkiksi tapahtumien striimauksessa.

Kuva: Koronasulun aikana monet tavallisesti maksulliset sähköiset aineistot avautuivat kaikkien käyttöön. Kirjasto jakoi tietoa ilmaisista verkkoaineistoista.

Koronasyksy Kannuksen kirjastossa

Syksy 2020 jatkui Kannuksen kirjastossa samoin rajoitetuin palveluin kuin kesälläkin. Riskiryhmäläisille ja yli 70-vuotiaille asiakkaille varattiin oma asiointitunti: arkipäivisin riskiryhmäläiset voivat asioida kirjastossa klo 9 - 10 välisenä aikana. Kirjastossa otettiin myös käyttöön Soiten suositusten mukainen kasvomaskisuositus yli 12-vuotiaille.

Loppuvuodesta 2020 koronatilanne oli hetkellisesti kiihtymisvaiheessa Soiten alueella ja aikana kirjaston lehtisali jouduttiin sulkemaan väliaikaisesti. Koronatilanteen siirtyessä perustasolle voitiin lehtisali jälleen avata yleisölle.

Koulu yhteistyö jatkui koronasta huolimatta. Uusia ratkaisuja keksittiin, ja kirjaston informaattikko muutti esimerkiksi kirjavinkkaukset etäyhteyksin tapahtuviksi. Suuria koululaisryhmiä ei kirjastossa voitu ottaa vastaan, joten koulut ja luokat saivat varata valmiiksi pakattuja ja lainattuja kirjaketteja. Tätä mahdollisuutta hyödynnettiin ahkerasti.

Syksyn aikana pystyttiin myös jo järjestämään näyttelyitä. Syksyn 2020 aikana kirjastossa pidetyt näyttelyt:

- 2. - 26.9. Kannuksen kamerakeron näyttely
- 1.- 30.10. Suomen kirjastomuseon elokuvajulistustenäyttely: Kynällä ja kameralla - kirjasta valkokankaalle
- 9. - 21.11. Myllärin päiväkorin Hippusten Lehtien havinaa -näyttely

Lisäksi kirjastossa järjestettiin syyskuussa huonekasvien vaihtoviikko, jonka aikana kirjastoon sai tuoda ja mukanaan sai huonekasveja sekä niiden pistokkaita.

Tilastotietoa vuodelta 2020

Vuonna 2020 lainausten ja kirjastokäyntien lukumäärä laski koronasulun takia odotetusti. Kannuksessa lainaus väheni edellisvuoteen verrattuna 14,5%. Koko maan keskiarvo on 18,1 prosentin vähennys. Kirjastokäyntien määrä laski Kannuksessa 35,6% kun koko maan keskiarvo on 34,4 prosentin lasku.

Nousua tapahtui e-aineistojen lainauskerroissa. Kannuksessa esimerkiksi e-kirjojen lainaus kasvoi 12%. Koko maassa e-kirjojen lainaus kasvoi peräti 36,7%. Ilahduttavaa on myös se, että kirjaston käyttökoulutusten määrässä ei tapahtunut laskua, päinvastoin, vuonna 2020 käyttäjäkoulutuksiin (kirjavinkkauksiin) osallistujia oli edellisvuosia enemmän. Tämä johtuu siitä, että alkuvuodesta 2020 kirjaston koulu yhteistyöstä vastaava informaattikko ehti toteuttaa useita kirjavinkkauksia sekä siitä, että kirjavinkkaukset saatiin korona-aikana toteutettua etäyhteyksin.

